

СУЧАСНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ. УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ОСТАННЬОГО ДЕСЯТИРІЧЧЯ

MODERNITY OF INTERNATIONAL SECURITY IN THE CONTEXT OF GLOBALISATION. UKRAINIAN EXPERIENCE OF THE LAST DECADE

Тронько О.О., аспірант кафедри міжнародного права

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Бережна К.В., д.ю.н., професор,

завідувач кафедри європейського та міжнародного права

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

У статті досліджується феномен міжнародної безпеки, зформований на міжнародному рівні та визначає як безпеку людства так і національну безпеку. На базі стверджень загальної теорії безпеки проводиться аналіз терміну «міжнародна безпека» та ключових напрямів діяльності її забезпечення: досягнення та реалізація антивоєнного імперативу через концепцію певної культури суспільства та людини, створення гарантованої протизваги сил на міжнародній арені, домінування інтересів всього людства над інтересами малих панівних соціальних груп. Досліджується перспектива повноцінної суб'єктності людства, силової домінанції міжнародного права, принципу пріоритетності міжнародної безпеки. Розглядається комплексне визначення складного і недостатньо вивченого феномена через систему несуперечливих дефініцій, які розкривають його різні грані. Проводиться культурологічний аналіз трансформації свідомості людства: від усвідомлення мирного імперативу до перетворення його у принцип міжнародних відносин. Вказуються численні існуючі сучасні проблеми міжнародної безпеки та фактори, що їх викликають: глобалізація, конвергенція, інтеграція, регіоналізація, сепаратизм, тероризм, демографічні проблеми, голод, поглиблення екологічної кризи тощо. Розглянуто актуальні проблеми міжнародної безпеки на тлі сучасних світових глобалізаційних трансформацій.

Поява загального сприйняття викликів глобальної міжнародної безпеки та усвідомлення необхідності прийняття конкретних заходів суб'єктами міжнародного права для боротьби із викликами міжнародній безпеці у сучасному глобалізованому світі помітно посилюється дисбаланс сил, який загрожує існуванню життя на планеті. Найважливішим питанням розвитку міжнародних відносин залишається підтримка міжнародної безпеки. Особливо для України проблематика участі у становленні абсолютно нової системи міжнародної безпеки є дуже актуальною, що пояснюється не тільки її концептуальним значенням для збереження нації, а й важливим значенням для стабільного співіснування у світовому співтоваристві. Україна протягом вже десяти років доводить що як потужний суб'єкт має бути залучена до процесу регулювання в тому числі глобальних проблем міжнародної безпеки, та разом із цивілізованим світовим співтовариством переходити в нову фазу розвитку – фазу генезису над нової системи міжнародних відносин, яка змогла б дати відповіді викликам сучасності.

Ключові слова: феномен міжнародної безпеки, загрози міжнародній безпеці, система міжнародної безпеки, суб'єкти міжнародної безпеки.

The article examines the phenomenon of international security, which is formed at the international level and determines both human security and national security. Based on the statements of the general theory of security, the author analyses the term «international security» and the key areas of its provision: achievement and implementation of the anti-war imperative through the concept of a certain culture of society and human, creation of a guaranteed counterweight of forces in the international arena, dominance of all mankind over the interests of small dominant social groups. The author examines the prospect of full-fledged subjectivity of humanity, the power dominance of international law, and the principle of priority of international security. The author examines a comprehensive definition of a complex and insufficiently studied phenomenon through a system of consistent definitions that reveal its various facets. The article provides a cultural analysis of the transformation of humanity's consciousness: from the awareness of the peaceful imperative to its transformation into a principle of international relations. The author identifies numerous existing contemporary problems of international security and the factors that cause them: globalisation, convergence, integration, regionalisation, separatism, terrorism, demographic problems, hunger, deepening environmental crisis, etc. The author examines the current problems of international security against the background of modern globalisation transformations.

The emergence of a common perception of global international security challenges and the awareness of the need for subjects of international law to take specific measures to combat international security challenges in today's globalised world has significantly increased the imbalance of power that threatens the existence of life on the planet. Maintaining international security remains the most important issue in the development of international relations. Especially for Ukraine, the issue of participation in the establishment of a completely new international security system is very relevant, which is explained not only by its conceptual significance for the preservation of the nation, but also by its importance for stable coexistence in the global community. For ten years now, Ukraine has been proving that as a powerful actor it should be involved in the process of regulating global international security issues, and together with the civilised world community, move into a new phase of development – the phase of genesis of a supernova system of international relations that could meet the challenges of our time.

Key words: phenomenon of international security, threats to international security, international security system, subjects of international security.

Постановка проблеми. Агресія росії щодо України об'єктивно становить найсуттєвішу сучасну загрозу європейській та глобальній безпеці. В лютому 2022 року стало зрозумілим, що цей конфлікт вийшов за рамки двосторонніх стосунків і постає, фактично «зіткненням цивілізацій», коли архаїчному «праву сили» протистоїть міжнародне право. Усвідомлення цього спонукає нині весь цивілізований світ підтримувати Україну в її справедливій боротьбі.

Збройна агресія росії проти України спричинила глибоку кризу, яку сьогодні переживає сучасна система колективної безпеки, в якій активізація взаємозалежності держав є основоположною. Міжнародна та національна безпека продовжують еволюціонувати, що особливо

помітно в епоху глобалізаційних процесів та водночас підтверджує потребу в удосконаленні правової системи регулювання цих процесів в умовах сьогодення.

Потреба у побудованні сучасної ефективної системи колективної безпеки виникає внаслідок того, що така міжнародна організація як ООН, призначена підтримувати міжнародний мир та безпеку, в тому числі шляхом боротьби з агресією, водночас демонструє свою повну нездатність до захисту своїх держав-членів від нападу з боку інших членів цієї організації.

Для побудови новітньої системи колективної безпеки, необхідно врахувати всі існуючі недоліки нинішньої системи, та зрозуміти взагалі сутність сучасного феномену міжнародної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед багатьох науковців міжнародна безпека та пов'язані з нею процеси продовжують бути популярними об'єктами дослідження. Зокрема проблематика цього феномену стає об'єктом вивчення таких дослідників як О. Білорус, О. Васюта, А. Філіпенко, Є. Хлобистов, Р. Алямкін, Т. Чехович. В тому числі характер воєнної загрози висвітлювали такі відомі фахівці, як Р. Джексон, Є. Азер, В. Кауфман, П. Хат, Т. Фрідман, Д. Гольдблат, які визначають ключову роль військової сили.

Мета дослідження. Актуальність розглянутого питання зумовила необхідність розглядання теоретичного конструкту феномену міжнародної безпеки та розуміння її суб'єкта. Щоб на основі отриманих результатів визначити фундаментальні елементи глобальних проблем які заслуговують на увагу та в подальшому можуть бути враховані стратегією міжнародної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Глобалізаційні процеси сприяли як позитивним, так і негативним змінам у сучасному світовому розвитку. Вплинувши позитивно з боку змін світогляду, капіталу, технологій на пришвидшення розвитку на глобальному рівні, ці процеси викликали розширення цілої низки негативних явищ, як от: міжнародні політичні кризи, міжнародний тероризм, економічні проблеми, гібридні загрози тощо – ці явища мають надстрімкий розвиток у світі, охоплюючи різні регіони. В цьому контексті до конфліктів у міжнародних стосунках призводить нерівномірне пристосування до глобалізаційних змін, ослаблюючи у зв'язку із цим саме роль держави на міжнародній арені. Ця тенденція сприяла обмеженню регуляторної ролі держави тосовно зовнішніх суб'єктів.

Чи можна говорити, що ми спостерігаємо кінець кінця історії та що буде далі? В чому ціль протистояння між сильними державами та чи матиме продовження це протиборство? Чи є право народів на самовизначення справжньою ціною миру? Наскільки від спростування універсальності прав людини залежить співпраця у розв'язанні проблем людства? Чи актуальним залишається зобов'язання їх захищати, коли порушення відбуваються в ексклюзивній зоні впливу настільки ж великого суперника?

Дослідження феномену міжнародної безпеки демонструє його достатньо складну природу та структуру. Та відповідним є проведення дослідження на відповідних рівнях для коректного відображення цього феномену в системі наукових понять.

«Теоретичний рівень» базується на розумінні того, що досліджуваний феномен являється одним з видів безпеки.

Таким чином розуміння міжнародної безпеки вимагає:

- визначити що являється безпекою взагалі;
- виокремити враховуючи термін, кого та чого саме безпека стосується;

Виходячи із цього стає можливим зрозуміти:

- суб'єктів, їх природу та інтереси, щодо безпеки котрих йде мова;
- загрози та рівень загроз їх безпеці.

В свою чергу ці поняття наповнюють конкретним змістом теоретичне визначення.

«Діалектичний рівень» аналізу досліджує перетворення безпеки – з національної в міжнародну та навпаки.

Третій рівень – «національний» відноситься до забезпечення національної безпеки суб'єктів (держав) на міжнародному рівні, шляхом досягнення міжнародно – правовими мірами, політичними, воєнними, дипломатичними тощо.

Всі з зазначених рівнів специфічні та пов'язані між собою, синтез цих підходів дозволяє скласти відносно широке уявлення щодо міжнародної безпеки, надати визначенню певного об'єму, резюмувати найважливіші ознаки цього феномену.

Комплексність поняття передбачає єднання декількох визначень міжнародної безпеки, що висвітлюють найбільш важливі її сторони:

1. Міжнародна безпека є безпекою наступних суб'єктів:

- людства в цілому
- регіонального соціуму
- соціуму окремих держав
- глобальної спільноти держав
- регіональної державної спільноти;
- міжнародних організацій – представників інтересів цих суб'єктів.

2. Міжнародна безпека є колективною, розділяється між учасниками діяльності щодо її забезпечення.

3. Міжнародна безпека – стан міжнародних відносин у вирішенні певних конфліктів між державами, без застосування сили, та з попередженням її застосування.

4. Міжнародна безпека – це національна безпека, яку на міжнародному рівні забезпечують держави. Зараз з впевненістю можна визначити Україну, як повноцінного суб'єкта, її роль та вклад в систему міжнародної безпеки, адже складно не передбачити загарбницькі плани кремля на захоплення сусідньої з нами Польщі, Молдови, Румунії. Вторгненням в Україну Росія фактично зруйнувала мирний глобальний порядок у Європі. Тепер Європі потрібно знайти способи стримати агресивного сусіда, тоді як її традиційний захисник – Сполучені Штати Америки цілком зосереджений на конфлікті на близькому сході та Індо-Тихоокеанському регіоні.

Загалом міжнародна безпека може бути визначена як ненасильницький стійкий світопорядок, що базується на міжнародному праві, характеризується сприятливими умовами вільного розвитку держав, забезпеченням прав і свобод людини в повному обсязі та прагненням до найвищого життєвого рівня [1].

Звичайно, вказані визначення не розкривають всі параметри явища міжнародної безпеки, однак стає явним, що ця дефініція з чотирьох елементів найбільш повно демонструє всі її сутнісні ознаки.

Теоретичне дослідження визначає два глобальних напрямки діяльності із забезпечення міжнародної безпеки:

1. Забезпечення паритету сил на міжнародній арені
2. Поступова трансформація культури людства, з реалізацією пацифістичного імперативу, наслідком якого інтереси людства домінуватимуть над інтересами панівних еліт.

Суб'єкти першого напрямку включають у себе держави, державні установи, міжнародні організації, що діють від імені держав, та міждержавні союзи.

Суб'єкти другого напрямку:

- держави;
- державні організації;
- міжнародні та національні громадські організації;
- окремі громадяни.

На відміну від другого, який свою значимість зможе придбати лише в більш – менш віддаленій перспективі, перший напрям являється основним.

У складній системі відносин між суб'єктами міжнародна безпека все ж посідає не головне місце. Сучасна культура міжнародних відносин відповідає парадигмі де конфлікт посідає центральне місце. Ймовірність розв'язання конфлікту підвищується якщо у ньому буде спрогнозована висока ступінь імовірності перемоги однієї зі сторін у співвідношенні сил на міжнародній арені.

Одна з базових закономірностей міжнародних відносин – пряма залежність імовірності перемоги у війні з імовірністю розв'язання війни. Цю закономірність коректно віднести до розряду принципів, на основі яких будуються відносини між державами.

Силова домінанта заперечує міжнародні звичаї, міждержавні договори та взагалі міжнародне право. Лише держави, які мають невеликі шанси на здобуття перемоги у війні потребують міжнародної безпеки. Низька ймовірність перемоги будь-якої держави в можливій війні є голов-

ною умовою міжнародної безпеки. А забезпечення низької ймовірності успішної агресії і для сильних держав постає надзавданням. Ця умова могла б визначатись як головна мета діяльності із забезпечення міжнародної безпеки.

Основою міждержавних відносин сьогодні являється базис, де збереження миру полягає у накопленні сил для попередження та стримання загроз, коли в той же час людство розуміє імператив, що підготовка країни до війни вимагає таких значних витрат, які б цілком забезпечили матеріальне благополуччя її народу. Цей імператив є пацифістським, він доступний людству для усвідомлення, однак його реалізація на практиці нажалі не можлива.

Тож визначимо коли саме Міжнародна безпека набуває особливої важливості для сильних держав:

- при перемозі сильної держави у воєнному конфлікті, визначенню нею та одночасного підтримання стабільного вигідного світопорядку за допомогою Міжнародної безпеки;

- коли бойові дії доводять ресурси протиборчих сторін до виснаження, при цьому виникає стан цунгвангу – «не нападаю, не обороняюсь»;

- коли розвідувальні дані при подальших прорахунках для вироблення тактики та стратегії, переконливо свідчать про неможливість подальшої перемоги.

Саме з цього витікають фундаментальні елементи глобальних проблем які заслуговують на увагу та повинні бути враховані стратегією міжнародної безпеки. Ідеальні результати у досягненні національної безпеки пропорційні запасам силових ресурсів будь якої держави та фактично не можуть бути досягнені. Але кожна держава може прагнути до задовільного результату, при якому максимально буде знижено градус напруження [6, с. 5].

Тисячами років формувалися традиції та механізми міжнародної безпеки як способи забезпечення існування людей в межах певних територій. Незважаючи на такий досвід, сучасність засобів підтримання миру демонструє свою неспроможність, гібридний конфлікт поступово розпалений на півдні та сході України, як і було заплановано ворогом, перейшов у повномасштабне вторгнення, обернувся загибеллю тисяч наших співвітчизників та лише прямує до досягнення критичної фази. З початку відкритої агресії РФ, колись діючі та процвітаючі міста нашої держави прийшли в запустіння та стали безлюдними в першу чергу через недосконалість механізмів гарантування безпеки.

Зрушити розвиток політичної та суспільної культури, вдосконалити міжнародні відносини допоможе відшукання новітніх ефективних заходів формування і зміцнення системи міжнародної безпеки, а її поняття і структура, підходи до її забезпечення, її тенденції постають що не важливішим предметом сучасних наукових дискусій.

Цей розвиток має дві складові. Першою складовою є людство, зацікавлене в мирному житті, без військових протистоянь. Навпроти – друга складова, елітарні верстви населення, непомірні амбіції яких, спрямовані на збільшення джерел збагачення та всесвітнього визнання, витікають у воєнні конфлікти. Військово – промисловий комплекс та фінансистів, яких можна назвати певними соціальними групами, на сьогоднішній день також проявляють зацікавленість у затягуванні воєн.

Таким чином можна констатувати, що одні суб'єкти прагнуть досягти миру, а інші бажають та сприяють війні, що у цих умовах перетворює забезпечення міжнародної безпеки у досить суперечливий процес.

Важливою передумовою моделювання стійкої та результативної системи міжнародної безпеки є вивчення та аналіз таких умов, за яких миру починають прагнути суб'єкти саме вищевказаної другої складової. Цього ж потребує прогноз певних соціальних обставин та подій, у яких ці умови починають переважати і набувають постійного характеру.

Створення ефективної діяльності із забезпечення міжнародної безпеки в цій площині є достатньо складним завданням. Формування стійкої системи безпеки вимагає як політичних і культурних трансформацій, так й дипломатичних і інтелектуальних теоретичних пошуків.

При визначенні загроз світовій безпеці потрібно враховувати не лише агресивні війни та воєнні конфлікти – інфекційні хвороби, погіршення стану екологічного середовища, внутрішні локальні конфлікти, поширення і можливість застосування ядерної, радіаційної, хімічної та біологічної зброї, міжнародний тероризм і транснаціональна організована злочинність являються суттєвими загрозами для цивілізованого людства.

Головною проблемою теорії міжнародної безпеки залишається питання забезпечення певних міжнародних відносин при яких шкода людству буде знижена до мінімуму, або взагалі відсутня, буде досягнута безпека регіональних та глобальних спільнот. То ж надзавданням цієї проблеми є пошук і визначення суб'єктів, способів, методів та механізмів забезпечення міжнародної безпеки.

Ключовим залишається пошук суб'єкта забезпечення безпеки. Треба мати на увазі, що практичне впровадження різноманітних рекомендацій, теоретичних висновків та практичних пропозицій із забезпечення безпеки вимагають створення спеціального суб'єкта, що в свою чергу надає важливості проблеми його теоретичного осмислення та багатоетапності впровадження. Науковці вбачають, що саме цим суб'єктом будуть затребувані результати наукових пошуків. На жаль, навіть ті наукові розробки, практична цінність яких безсумнівна, затребувані далеко не завжди. Коли йдеться про недостатньо ефективну протидію загрозам безпеці (або взагалі про бездіяльність у цій царині), можна констатувати одну з таких причин такої ситуації:

- суб'єкта впливу не існує;

- суб'єкт не зацікавлений у здійсненні ефективного впливу;

- суб'єкт не має можливості ефективного впливу.

Наведені вище параметри повинні враховуватись при розробці будь-яких наукових рекомендацій та директивних настанов. Позбавлені сенсу директиви, яку нікому виконувати, яку ніхто не захоче виконувати, або яка не може бути виконана з незалежних від виконавця причин, на жаль, нерідко зустрічається в резолюціях Ради Безпеки або Генеральної Асамблеї ООН з питань забезпечення міжнародної безпеки.

При формуванні механізму забезпечення міжнародної безпеки виникають надскладні проблеми що мають культурологічну природу. Міжнародна безпека є теоретичним конструктом, який лише в більш-менш віддаленому майбутньому повністю набуде сенсу.

Визначаються наступні завдання під час дослідження суб'єкта забезпечення міжнародної безпеки:

1. Створення концепту феномена суб'єкта забезпечення міжнародної безпеки та визначення його ознак. Виявлення потенційних можливостей суспільства в самореалізації як суб'єкта забезпечення безпеки шляхом аналізу глобального соціуму.

2. Відшукання способів реалізації потенціалу щодо забезпечення міжнародної безпеки, формування суб'єктів із різних суспільних одиниць і утворень.

3. Аналіз механізмів сукупного суспільного впливу на джерела загроз міжнародній безпеці:

- шляхом збільшення кількості суб'єктів (пошук потенційних суб'єктів, формування інтересу в реалізації заходів забезпечення міжнародної безпеки та їх оптимальне забезпечення);

- активізація та підвищення ефективності діяльності функціонуючих суб'єктів, їх стимулювання, підготовка, забезпечення, управління, контроль);

- створення системи суб'єктів впливу, її постійний розвиток та вдосконалення.

Головною проблемою залишається сама можливість формування єдиного суб'єкту людством, враховуючи важливість теоретичного аналізу технічних аспектів його формування.

Сучасний глобалізований світ продовжує створювати та посилювати дисбаланс сил з підтримання міжнародної безпеки, навіть з появою у світової спільноти загального сприйняття небезпечних викликів та усвідомлення необхідності застосування суб'єктами міжнародного права конкретних заходів для адекватної відповіді зазначеним викликам.

Спроби побудови світового панування під егідою надпотужної держави на чолі з агресивним проте боягузливим володарем нажалі повторюються і зараз. Навіть завойовнича ідеологія Гітлера виглядає менш цинічною, оскільки в планах РФ полягає не підкорювати, а взагалі знищити український народ, під гаслами проведення так званої «сво» за для звільнення територій де принижують російськомовну спільноту з поглядами московського патріархату.

Ця гібридна війна започаткувала руйнацію усталеного світопорядку та підтримання миру і безпеки у світі. Розпочавшись як локальний військовий конфлікт з 2014 року, вона характеризується веденням агресивних бойових дій та воєнних операцій під прикриттям незаконних (неформальних) збройних формувань з одночасним застосуванням широкого спектру політичних, економічних, інформаційно пропагандистських заходів, з яких ця «гібридна війна» завуальовано набувала розвитку ще з самого набуття Україною незалежності. Ряд провідних експертів Заходу небезпідставно називають її «війною нового покоління» або «війною нової генерації», внаслідок якої порушено систему стабільності та безпекових гарантій у світі, зруйновано найважливіші міжнародні порозуміння та договори щодо роззброєння, котрі базувалися на Договорі про нерозповсюдження ядерної зброї (Treaty on the Non Proliferation of Nuclear Weapons, NPT¹), а також трактаті про роззброєння і обмеження використання ракетних систем близького та середнього радіусу дії (Treaty on Conventional Armed Forces in Europe, CFE; Treaty on the Elimination of Intermediate Range and Shorter Range Missiles, INF²).

Слід констатувати, що жодна з спроб на основі агресивних завоювань об'єднати людство не мала успіху в світовій історії. Багато підстав дозволяє висунути гіпотезу – однією з геополітичних закономірностей є неможливість одним суб'єктом завоювати частину або весь світ і стати єдиновладним правителем, а імперські спроби регіональних об'єднань людства завжди завершувалися загибеллю подібних державних утворень та їх подальшим відходом з історичної арени.

¹ Договір про нерозповсюдження ядерної зброї — багатосторонній міжнародний акт, розроблений з метою забезпечення необхідного міжнародного контролю за виконанням державами взятих на себе за договором зобов'язань для того, щоб обмежити можливість виникнення збройного конфлікту із застосуванням ядерної зброї; створення широких можливостей для мирного використання атомної енергії.

² Договір між СРСР та США про ліквідацію ракет середньої та малої дальності. Учасники договору взяли зобов'язання не виробляти, не випробувати та не розгортати балістичні та крилаті ракети наземного базування середньої (1000–5500 км) і малої (500–1000 км) дальності. Сторони мали протягом 3 років знищити всі пускові установки та ракети наземного базування з радіусом дії 500–5500 км, включно з ракетами як у європейській, так і в азійській частині СРСР.

Так росія, з метою псевдооб'єднання обрала шлях сценарію, який має чимало аналогів у світовій історії – дискримінація людей за якоюсь груповою ознакою створює умови для їх солідарності з утворенням спільної політичної ідентичності. При наявності активної антіросійської суб'єктності створилась русофільська політична суб'єктність наслідком якої стала гостра суспільно-політична криза, яка за певний час з локального конфлікту перетворилась на повномасштабне вторгнення. Національна державність, що ґрунтовно фрагментує людство виявляється стійким феноменом. Цей поділ заперечує реалізацію на основі єдності людських інтересів раціональної антивоєнної парадигми соціального буття. Подібні спроби єднання можемо спостерігати на базі релігійності та мови.

Геополітичний імператив все ж заперечує єдність людства. Взаємне заперечення національного або навіть елітарного егоїзму антивоєнній раціональності суспільної свідомості є фактично його сенсом.

Втім глобальна екстраполяція не залишає сумнівів у перемозі здорового антіросійського глузду. Проте не дивлячись на те що Організація Об'єднаних Націй може бути етапом в просуванні до цього соціального ідеалу, це об'єднання потребує рішучих та дуже швидких реформ навіть з можливістю створення абсолютно нової організації.

Висновки. Найближчим десятиліттям суперництво між великими державами за новий світовий порядок, ймовірно, продовжиться з неослабною силою. Незважаючи на поверхневе осмислення механізму забезпечення національної безпеки, роз'єднане людство не здатне до створення механізму забезпечення вищого рівня – міжнародної безпеки, односуб'єктності та глибокого усвідомлення принципів цього механізму. Не маючи паритету в рівнях забезпечення національної безпеки, механізм забезпечення міжнародної безпеки втрачає стійкість та переходить в бік самоліквідації. Таким чином, загрози міжнародній безпеці постають в якості відправної точки формування стійкого механізму безпеки людства, залишаючись реальним стійким елементом з певною природою цього схильного до самоліквідації механізму.

Приходимо висновку, що для досягнення стабільності міжнародної безпеки необхідно міжнародне співробітництво. Це можливо лише в умовах сталого розвитку, за якого здатність до нього майбутніх поколінь не принесеться в жертву задоволенню нинішніх потреб людства. Водночас багато важливих питань сталого розвитку можуть розглядатися не тільки з глобальної, але й з локальної точки зору.

Першими жертвами цих торгів можуть виявитись демократія і права людини, що викликає не аби яке занепокоєння. Для розв'язання багатьох проблем, з якими стикається людство така форма мінімального співробітництва також може виявитись недостатньою. Ядерна війна, екологічні катаклізми, як загроза біологічним організмам в цілому, втрати живої природи, внаслідок чого можлива загибель людства взагалі має ймовірність виступити каталізаторами його зміни в єдиний аморфний суб'єкт. Таким чином єдність інтересів всіх жителів планети можуть забезпечити саме глобальні загрози, об'єднуючи всі шари суспільства своєю небезпекою, чим організуюча здатність формування людства створить безпеку всього людства – міжнародну безпеку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Попович Г.В. Міжнародна безпека як глобальна проблема сучасності. *Міжнародний науковий вісник*. 2020. № 2. С. 133–141.
2. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13–14. С. 104–109.
3. Загурська-Антонюк В. Ф. Геополітичні трансформації та мілітарні виклики у сучасному глобалізованому світі. *Грані*. 2015. № 3 (119), берез. С. 35–39.

4. Алямкін Р.С. Сила права vs. право сили: територіальна цілісність держав у сучасному світі. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 4. С. 96–99.
5. Романченко І. С., Фролов В. С. «Роль і місце територіальної оборони України в загальній системі оборони держави». *Наука і оборона*. 2009. № 1. С. 36.
6. Чехович Т. В. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародно-правовими засобами. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1 (86). С. 277–283.
7. Тітко Е.В. Національна та міжнародна безпека в контексті захисту прав людини в умовах сьогодення. Філософські та методологічні проблеми права. 2016. № 2 (12). С. 126–138.